

POSTANOWIENIE

Dnia 15 lipca 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z wniosku L. M.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W.
o emeryturę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 15 lipca 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczynie od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 18 września 2013 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 września 2013 r. Sąd Apelacyjny w (...) – w sprawie z wniosku L. M. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w W. o emeryturę – po ponownym rozpoznaniu sprawy oddalił apelację wnioskodawczynie od wyroku Sądu Okręgowego – Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w W. z dnia 27 grudnia 2011 r., oddalającego odwołanie L. M. od decyzji organu rentowego z dnia 14 października 2011 r.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego wnioskodawczynie zaskarżyła skargą kasacyjną. Skargę oparto na obydwu podstawach kasacyjnych określonych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) zostało oparte na przyczynach przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Wskazano w szczególności, że: „z uwagi na dokonanie przez Sąd II instancji wykładni zaskarżonych przepisów, sprzecznej z brzmieniem sentencji wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. (sygnatura akt K 2/12, Dz.U. z dnia 22 listopada 2012 r., poz. 1285), w oparciu o wykładnię uzasadnienia w/w wyroku, w ocenie skarżącej w niniejszej sprawie występuje istotne zagadnienie prawne oraz potrzeba dokonania prawidłowej wykładni przepisów stanowiących przedmiot rozstrzygnięcia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. (sygnatura akt K 2/12, Dz.U. z dnia 22 listopada 2012 r., poz. 1285), tj. art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w zw. z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 205, poz. 1365, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726, z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887, Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203 oraz z 2012 r. poz. 118 i 251), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r., jako budzących poważne wątpliwości w orzecznictwie. Rozstrzygnięcie niniejszego zagadnienia służyć będzie wyznaczeniu zakresu dopuszczalnej ingerencji Państwa w zakres przyznanych świadczeń emerytalnych, z uwzględnieniem celu wprowadzonych regulacji prawnych”.

Skarżąca przedstawiła „następujące zagadnienia, które w jej ocenie powinny podlegać analizie i ocenie:

1. Czy w świetle sentencji wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. (sygnatura akt K 2/12, Dz.U. z dnia 22 listopada 2012 r., poz. 1285) (zwanego dalej „wyrokiem TK K 2/12”), przepis art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w zw. z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 205, poz. 1365, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726, z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887, Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203 oraz z 2012 r., poz. 118 i 251), dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r., nie znajduje zastosowania do wszystkich osób, które nabyły

prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy?

2. Czy w wyniku nowelizacji ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dokonanej ustawą z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz.U. 2008 Nr 228, poz. 1507), treść ryzyka emerytalnego uległa zmianie w stosunku do osób, którym prawo do emerytury zostało ustalone przed dniem 8 stycznia 2009 r., ale nie było realizowane przed dniem 8 stycznia 2009 r., ponieważ nie rozwiązali oni umowy o pracę z pracodawcą, na rzecz którego praca była wykonywana bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury?

3. Czy dopuszczalnym i zgodnym z konstytucyjną zasadą zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa oraz zasadą ochrony praw nabytych jest zawieszenie prawa do emerytury, na mocy art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.), zmienionego art. 6 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2010 Nr 257, poz. 1726 ze zm.), wobec emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury na mocy wcześniejszych przepisów oraz których prawo do emerytury było realizowane bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy?”.

W ocenie skarżącej wyrok Sądu drugiej instancji został oparty na błędnej wykładni sentencji wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12, wbrew literalnemu brzmieniu tej sentencji, a tym samym został wydany z rażącym naruszeniem art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wskazano, że potrzeba wykładni przepisów prawnych występuje, jeżeli co do konkretnego przepisu prawnego brak jednolitej lub utrwalonej judykatury, zwłaszcza judykatury Sądu Najwyższego, albo też przyjęta i dominująca wykładnia jest oczywiście błędna lub kontrowersyjna.

W ocenie skarżącej jej skarga jest oczywiście uzasadniona, ponieważ wyrok Sądu drugiej instancji został oparty na błędnej wykładni sentencji wyroku Trybunału

Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12, wbrew literalnemu brzmieniu jego sentencji, a tym samym został wydany z rażącym naruszeniem art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: 1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, 2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, 3) zachodzi nieważność postępowania lub 4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego lub potrzebie wykładni przepisów prawa jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468). W konsekwencji nie występuje w sprawie istotne zagadnienie prawne, ani nie zachodzi potrzeba wykładni przepisów, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występują istotne zagadnienia prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.), potrzeba dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości w orzecznictwie (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżąca wykazała istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1, 2 i 4 k.p.c.

Przed wszystkim należy zwrócić uwagę na to, że łączenie przesłanki oczywistej zasadności skargi z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego, czy potrzebą wykładni przepisów prawa, budzi poważne zastrzeżenia. W dotychczasowym orzecznictwie Sąd Najwyższy zwracał już uwagę, że jednoczesne uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi występującymi w sprawie

wątpliwościami prawnymi (zagadnienie prawne, potrzeba wykładni przepisów) generalnie wyklucza możliwość oczywistej zasadności skargi. Jak wskazano z uzasadnieniu postanowienia z 21 października 2008 r., sygn. II PK 158/08, LEX nr 738506 przesłanki uzasadniające przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zawarte w pkt 1 i 4 art. 398⁹ § 1 k.p.c. wzajemnie się krzyżują i wykluczają możliwość przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania zarówno z uwagi na interes publiczny (pkt. 1 powołanego przepisu), jak i prywatny skarżącego (pkt. 4 powołanego przepisu). Trudno sobie bowiem wyobrazić sytuację, w której wyrok jest oczywiście wadliwy, a jednocześnie w sprawie występuje tak poważna wątpliwość prawna, że wymaga interwencji i rozstrzygnięcia przez Sąd Najwyższy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 listopada 2013 r., I UK 291/13, LEX nr 1430990 oraz z dnia 27 stycznia 2011 r., II PK 247/10, LEX nr 1274964).

Niezależnie od powyższej wadliwości uzasadnienia wniosku o przyjęcie do rozpoznania rozpatrywanej skargi kasacyjnej, należy zwrócić uwagę, że wątpliwości przedstawione przez skarżącą zostały już wyjaśnione w judykaturze.

Dla porządku wypada przypomnieć, że wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r., K 2/12 (OTK-A 2012 nr 10, poz. 121), Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Jednocześnie w uzasadnieniu tego wyroku, określając jego skutki, Trybunał stwierdził, że z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw utraci moc art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Znaczy to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym

pracodawcą – jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury – nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r.

Wątpliwości co do skutków wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 r., K 2/12, przedstawiane przez skarżącą, zostały już rozstrzygnięte w orzecznictwie Sądu Najwyższego. Wyjaśniono problem dotyczący kwestii, czy art. 103a ustawy emerytalno – rentowej w związku z art. 28 ustawy zmieniającej ma zastosowanie do emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury przed uchyceniem art. 103 ust. 2a ustawy emerytalno – rentowej. W judykaturze Sądu Najwyższego wyrażono jednolity pogląd, że zastosowanie art. 103a ustawy emerytalno – rentowej wobec emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury przed 8 stycznia 2009 r. (pod rządami art. 103 ust. 2a ustawy emerytalno – rentowej), a także jeszcze przed wejściem w życie tego przepisu, nie narusza zasady niedziałania prawa wstecz, zasady ochrony praw nabytych, ani zasady zaufania obywateli do Państwa i stanowionego przez nie prawa, wynikających z art. 2 Konstytucji RP. Podkreślono też, że skutki prawne wyroku Trybunału Konstytucyjnego K 2/12 nie obejmują ubezpieczonych, którzy – jak skarżąca – nabyli prawo do emerytury przed 8 stycznia 2009 r., także wtedy, gdy wypłata emerytury podlegała zawieszeniu w związku z kontynuowaniem przez nich zatrudnienia (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z 24 kwietnia 2013 r., II UK 299/12, LEX nr 1324290; z 6 sierpnia 2013 r., II UK 4/13, LEX nr 1375197; z 14 sierpnia 2013 r., III UK 117/12, LEX nr 1383291; z 14 sierpnia 2013 r., III UK 118/12, niepublikowane). Sąd Najwyższy wyraził zatem swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach i nie zachodzą okoliczności, które uzasadniałyby zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; z 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z 18 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578).

Zaskarżony rozpatrywaną skargą kasacyjną wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) nie jest sprzeczny z przedstawionym wyżej stanowiskiem judykatury w zakresie omawianej kwestii. Autorka rozpatrywanej skargi kasacyjnej nie przedstawiła

przekonującej argumentacji, którą zakwestionowałaby trafność przedstawionego wyżej stanowiska Sądu Najwyższego w zakresie problematyki zawieszenia prawa do emerytury ze względu na kontynuowanie stosunku pracy w odniesieniu do ubezpieczonych, którzy nabyli prawo do emerytury przed 8 stycznia 2009 r. w kontekście wyroku Trybunału Konstytucyjnego K 2/12.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.